

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului :
Pe un an 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației strada
Poplăcii nr. 15).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.: și timbru de 30 cr.

Muncă și cinste.

Bunul și vrednicul Român, unul din cei mai însemnați binefăcători ai poporului nostru, dl Sava Somănescu ne-a spus în o scrisoare a sa, din care am publicat o parte în nrul trecut, că pe terenul politic trebuie să luptăm cu stăruință și să nisum a face lumină, căci nedreptățile numai în întunec pot să dăinuiască, la lumină pier.

Eată un mare adevăr, scos din vieța practică-politică și care trebuie să-l avem mereu în vedere. Căci lucru mare sunt drepturile politice, cari ne sunt răpitate, ear' aceste numai cu luptă îndelungată se pot câștiga și în lupta aceasta trebuie să avem stăruință, răbdare de fer și lumină să facem, ca în această lumină popoarele culte să vadă toate mișeliile și nedreptățile protivnicilor nostri.

Dar' pe când astfel trebuie să purcedem în lupta politică, tot cu aceeași râvnă trebuie să lucrăm pe terenul economic, unde vorba e de întărirea noastră materială, adică de întărirea noastră prin bunăstare și avere.

În privința aceasta tocmai protivnicii neamului nostru, Maghiarii, ne dau pildă, dar' să nu gândiți că pildă bună de urmat, ci o pildă înfiorătoare, urită, de care tot omul cinstit trebuie să se ferească.

Eată despre ce este vorba: E știut și lucru cunoscut, că atâtea furături de bani de pe la direcții, bănci etc. și atâtea mișelii pentru câștiguri, nu se fac nicăieri, ca în sânul poporului maghiar, împărechiat acum cu prea iubiții sei

frați, cu Ovreii perciunați. Numai de curând s'a descoperit furătura cea mare dela scaunul orfanal din Arad, făptuită de Krivány, care în urmă a fost prins în Viena și azi stă la răcoare. De atunci s'a mai descoperit încă câteva furături mai mici, ear' acum vine vestea despre o mare furătura și pradă de bani, ce s'au întemplat la o bancă ungurească, în orașelul Kis-Czell, dincolo de Dunăre. Aici furăturile și prada banilor s'au început de ani de zile din partea directorului Rosenberg (numele amiroasă a Jidov), însoțit cu unii membri din direcție și cu direcții băncii. Acum când s'a descoperit lucrul, paguba se urcă la 8—9 sute de mii florini și directorul cu ceilalți vinovați sunt puși la răcoare, ear' o mulțime de oameni sunt păgubiți și săraciți.

Ei, asta așa merge, des una după alta: furături, înșelătorii, mișelii... Și oare pentru-ce? Răspunsul ni-l dă frunțașă foaie ungurească »Budapesti Hirlop«, care tânguindu-se asupra furăturilor din Kis-Czell, zice, că aceste sunt dese din pricina că în sânul Maghiarilor a intrat credința următoare:

»Îmbogățește-te! Dacă poți pe cale cinstită, dacă nu și pe altă cale!»

Adecă să faci stare pe ori-ce cale, și pe cale necinstită, furând și înșelând!

Vai de acel popor, care e stăpânit de astfel de credință; acela e dus pe copcă, se înfundă în prăpastia pieirei. De aceea am zis și zicem, că pildele ce le vedem la Maghiari, trebuie să ne înfioreze și să ne arete în toată uriciunea primejdia, în care cad aceia, cari le-ar urma.

Da, zicem și noi și aceasta trebuie să fie crezul nostru economic:

Îmbogățește-te și caută a-ți face stare, dar' numai pe cale cinstită și prin muncă râvnitoare!

Munca și cinstea! Aceste două să ne fie călăuzii nostri în câștigarea averei, luând de ajutor încă buna chibzuială și cumpetul.

Aceste nu numai unul fiecare din noi trebuie să le urmărim, ci trebuie să dedăm și copiii și nepoții nostri de mici la ele, căci prin aceasta asigurăm trăinicia și tăria neamului și asigurăm urmașilor nostri fericirea pământească.

Dacă de aceste vom fi stăpâniți, tari vom fi, mai tari ca îngâmfații nostri stăpânitori de azi și fruntea senină vom pute-o ridica și în fața oamenilor și în fața D-zeului părinților nostri, care ocrotește pe cei-ce păzesc cinstea și virtutea.

Colegii lui Bolcaș. Din Cluj primim știrea, că cincisprezece dintre studenții în drept, eschiși dela facultatea de drept din Oradea-mare, s'au înscris la universitatea din Cluj. Ceilalți doi și-au terminat studiile. Fiecare dintre noii universitari ai Clujului a fost admoniat din partea decanului, să se ferească de a mai face politică, pentru-că cea mai mică mișcare politică va avea de urmare soarta lui Bolcaș, eschiderea dela toate școalele superioare din țeară.

Natural; politica e drept singur pe seama »nobilei« tinerime universitare maghiare.

FOITA.

POPA TOMA.

E bătrân părintele Toma, bătrân și slab, alb ca oaia și slab încât de abia mai merge până la biserică, ear' slujbă nu mai poate face nici de 5 ani; numai la zile mari se silește de a face sfânta slujbă. În alte sărbători mai mici și în Dumineci șede în altar pe un scaun și cetește mereu din ciaslov, până sfirșește părintele Donise sfânta slujbă, apoi ese în ușa altarului și spune poporului sfaturi bune și înțelepte. Nici n'a trecut Duminecă nici sărbătoare să nu predice, de când e la noi. Și-i de mult la noi, că revoluția la noi l'a apucat. Drept, că atunci era preot tiner, venise din Bogata. Și era supărat părintele Toma, că l-au mutat din Bogata la noi în Mesteacăn, că ce vreți? Bogata era atunci, nu ca acum, sat mare și bogat, ear' Mesteacănul atunci încă nu

era ca azi, era un sat mic și părăsit, fără popă, cu o bisericuță de lemn mică, slabă și cu un popor de calici iobagi la groful Hatyufalvi. Cum devenise el din Bogata la noi, suflet de om n'a știut multă vreme, dar' odată a spus părintele Toma singur cu gura lui. Ci că el se popise pe satul Bogata, de unde-i era preoteasa. El era ficiorul popii din Valea-dosului. După-ce se popi, merse, vezi bine, în Bogata, și vèzù că într-o parte rău nu e, oamenii sunt în stare bună, nu slujeau la domni, erau nobili, dar' oameni făloși și primejdioși, încăpăținați. Ospețele, botezurile și înmormântările le făceau cu paradă mare, cu multă beatură și cu țigani. Părintele Toma predică odată, ca om tiner, împotriva acestor obiceiuri, că îl durea inima când vedea câtă pradă se face cu aceste ospețe. Dar' greși, greși rău părintele Toma, că un bocotan din Bogata, supărat că popa Toma nu i-a luat fata, numai decât alergă la protopopul și-i

spuse, că uite popa Toma, în loc să predice în biserică sfințenie și spăsenia sufletului, predică despre beții și ospețe și poporul se scandalizează.

Protopopul, care avea ficior gata de a se popi, și-i căuta un loc ca Bogata, numai decât puse trebile la cale cu bogătanul, spuse că s'or încuseri, și-i făcu o instanță lungă cătră vlădicul.

Acela trimite pe protopop în Bogata să împace pe oameni cu popa, ear' protopopul face ce face și-l înfundă și mai tare. Destul că în timp de 1/2 an părintele Toma fu scos din Bogata ca Adam din raiu și fu pus la noi în Mesteacăn, cale de două zile dela Bogata, ear' în Bogata popi pe ficiorul protopopului, care luă pe fata bogătanului. Par'că vèd și acum pe părintele Toma, cum era atunci de necăjit și de dosădit și cât îi era de rușine că-l scot din satul cel bun nemeșesc și-l pun chiar în Mesteacăn, în coada satelor.

Întărirea nou alesului Metropolit. Fiind ales, precum am vestit, de către congresul național-bisericesc P. S. S. *Mefianu* de Metropolit al bisericii române gr.-or., scrisorile despre alegere au fost trimise prin ocârmuire la Maiestatea Sa, spre a fi întărit alesul.

Zilele acestea »Tribuna Poporului« din Arad a vestit, că întărirea ar fi sosit, dar' în foaia oficioasă (a țerei) până acum nu s'a publicat. O altă foaie ungurească »Pesti Napló« află, că noul Metropolit va fi întărit zilele acestea de către Maiestatea Sa.

În ori-ce cas putem nădăjdui, că nou alesul Metropolit va pute' nu peste mult să-și ocupe înaltul seu post, în care va fi instalat cu frumoase sărbări.

Federalizare. »*Grazer Post*« scrie următoarele: »Din isvor cu deosebire autentic primim știrea importantă, că în ministerul de externe se lucrează la modificarea constituției austriace și anume, pe base federalistice.«

E și timpul suprem.

O frumoasă sărbare.

În nrul trecut am amintit, că în România s'au făcut frumoase sărbări în ziua de 24 Ianuarie c. în care zi, acum sunt 40 de ani, s'a hotărât unirea țărilor române *Muntenia și Moldova* formând *România* de azi.

Despre o astfel de sărbare. ținută în *Băcău*, 'i-s'a trimis »Tribunei« o scrisoare, din care scoatem următoarele:

Secția Ligei culturale din *Băcău*, a luat hotărâre încă în toamna anului trecut să sărbeze în mod solemn aniversarea unirei principatelor române, ziua de 24 Ianuarie 1899. Comitetul Ligei a convocat, spre acest scop, pe cetățenii din *Băcău* la o întrunire, ca în comună înțelegere să stabilească programul. S'a ales un comitet special, căruia 'i-s'a încredințat executarea programului.

Comitetul, compus din domnii *C. Vlaicu, Cristoveanu, C. Borș, V. Nasta* și *D. Klein*, a adresat către cetățeni un apel, arătând însemnătatea zilei de 24

Ianuarie și provocându-i să sărbătorească această zi, căci »în noi toți un suflet bate«.

În ziua aniversării întregul oraș era îmbrăcat în haine de sărbătoare. Toate casele împodobite cu stindarde naționale. La orele 10 și jumăt. mulțimea pleacă dela primărie la biserică. În frunte e purtat steagul Ligei, urmat de elevii școalelor, de comitetul Ligei și de numeroase societăți cu steagurile lor, precum și de cetățenii orașului. Serviciul divin 'l-a oficiat protopopul județului cu mulți preoți. După terminarea serviciului divin cortetul a mers la teatrul național să depună stindardele tuturor societăților.

La orele 2 după amiază s'a aranjat o sărbare poporală în sala teatrului municipal. Sala plină de lume. Programul, executat cu multă pricepere, a fost următorul:

Corul elevilor dela liceu a cântat: »*Hora Unirei*« și »*Imnul școlar*«.

Dl *Daniel Klein* a rostit un cuvânt ocașional, plin de însuflețire națională și primit din partea publicului cu aplauze sgomotoase.

Corul elevilor dela liceu a cântat: »*Până - când frate ardelene*« și »*Deșteaptă-te Române*«, cu ce apoi sărbarea poporală s'a terminat la orele 4 d. a.

Dela teatru publicul a plecat cu muzica militară și cu drapelele societăților în frunte la bustul lui *M. Cogălniceanu*, unde dl *N. N. Donici* a ținut un discurs patriotic, ear' de aici cortetul de mii de oameni a trecut la bustul lui *V. Alexandri*, unde dl *Dinescu-Barzon* a salutat în bardul dela *Mircești* pe cântărețul »*Unirei Românilor*« și al »*Vitejiei străbunilor*«.

Astfel s'a sărbărit aniversarea zilei de 24 Ianuarie în *Băcău*, și în întreg județul *Băcăului*.

DIN LUME.

Din Filippine.

Cetitorii nostri vor ști, că Fiiipinele sunt o grupă de insule, în oceanul Indic și au fost stăpânite de Spanioli. Locuitorii din Filippine s'au răsculat și ei, ca și Cubanii, contra stăpă-

gea mâncând pământul și mai bine se despopia, decât să stee la noi. Dar' popa Toma ce era se facă? Tată-so acasă mai avea o droaie de țopii, so-cru-so eară, vlădica alt sat nu 'i-ar fi dat, după-ce odată chiar protopopul a arătat că jalba Bogătenilor fu dreaptă și adevărată. Deci trebu' să-și zică: Stăi unde stai, că mai bun loc n'ai!

Și intră părintele Toma în casa parochială. Dar' ce casă, era rogu-vă? Erau adecă 4 pociumpi înțepeniți în pământ, peste ei trase patru cununi și 3 grinzi, pe capetele grinzilor erau înțepeniți niște corni de lemn, neciopliți, pe corni legate cu gânjuri niște lemne mai subțiri, pare-mi-se lețuri, ear' peste ele puse paie subțirele, cât să nu chiar ploaue pe tot locul. Cei patru stâlpi erau împreunați prin niște pari, printre cari erau trase grădele de mesteacăn. Gardul acesta era lipit cu tină, pe unde era, și casa parochială era gata, așa erau toate casele din Mesteacăn. Ea sta singură

nirei spaniole și s'au luptat pentru nea-țirinare, alături cu Americanii. După-ce însă Americanii, precum știm, au eșit învingători, se vede, că ar voi ei să pue mâna pe roditoarele insule.

Aceasta însă Filippinenii nu o vreau și așa, precum vestesc știrile mai noue, s'a încins un războiu între ei și Americani. Conducătorul trupelor americane e generalul *Otis*. Capul Filipinenilor e *Aguinaldo*, care a proclamat Filippinele de republică neatirnată și a declarat războiu Americanilor. Până acum s'au întâmpat între cei doi dușmani numai câteva ciocniri neînsemnate.

Din Creta.

În *Creta*, scăpată de jugul și tirăniile turcești, lucrurile încep a lua un mers regulat. Mai de curând s'au făcut alegerile de deputați pentru *adunarea națională* a Cretanilor, pe care guvernatorul prințul *George* a conchemat-o pe 20 l. c.

Concurs literar.

Se publică concurs pentru un premiu de 500 coroane, care se va decerne celei mai bune lucrări asupra subiectului: »*Istoria instituțiilor culturale ale Românilor din Ungaria și Transilvania dela 1848—1898*«.

Censurarea lucrărilor ce vor intra la concurs se va face prin o comisiune compusă din 5 membri, aleși de comitetul central. Membrii comisiunii nu trebuie să facă parte din comitet. Decernarea premiului se va face de comitetul central, după ascultarea raportului comisiunii, cu vot secret, în o ședință convocată anume spre acest scop.

Premiul se va pute' acorda numai unei lucrări în extensiune de cel puțin 10 coale de tipar 8° mare, ce va cuprinde un tablou critic al dezvoltării institutelor românești de învățământ, al societăților și altor întreprinderi și instituțiuni culturale române din patrie și va arăta rezultatele realizate, precum și condițiunile și pedecile lucrării culturale a poporului român din patrie.

S'au dus dela noi 3 cară să-și aducă ce biată are, dar' n'au avut ce încărea, că pe un car au pus ceva bucate, ce 'i-a dat so-cru-so, pe altul lada preotesei cea de mireasă cu hăinicilele de pat, ear' pe al treilea car s'a pus el cu preoteasa și cu un mic copilaș ce aveau; tot avutul lor 'l-ar fi putut aduce pe un car, fără, de oare-ce dela noi trei cară se duseră după el ca după un popă, își împărți sărăcia pe tustrele. Atâta au avut, atâta au pus. Gândiai că-s doi copii, părintele Toma cu preoteasa, doi copii supărați. Când au ajuns în sat și au văzut satul și au văzut biserică și casa parochială cea slabă, veche, acoperită cu paie, toată găuri ca și biserică; când au văzut sărăcia ce stăpâna satul, plângeau amândoi ca doi copii. Oamenii dela noi ziceau: mare greșală trebuie că a făcut popa Toma în Bogata, de 'l-au alungat chiar în Mesteacăn, unde popă n'a mai fost din veci, căci care venia și vedea satul și rînduilele, mer-

ca un cuc în mijlocul unei grădine mari plină de mesteceni. Altcum pline de mesteceni erau toate grădinile dela noi pe acea vreme, din acea pricină se și numia satul nostru Mesteacăn. Văzându-se popa Toma sosit la poporul lui cel ales de prăpădit, în casa cea rea, și în sărăcia ce 'l-a ajuns, se puse pe gânduri, se descărce de pe cară ce biată are, ori să plece îndărăt? Dar' unde?... Deci își zise un »Doamne ajută« și-și descărca sărăcia în cocioaba aia de casă parochială. Norocul lui că baremi lemne avea de-a 'ndemână, mesteacăn ca piciorul de groși, și făcū câteva brațuri de lemne, apoi ațită foc, dar' un foc zdravăn, cum nu fusese doară nici-odată în acea casă. Cum se încălzi o leacă în casă, îndată fugi putoarea de golătate din ea și părea mai puțin urită. Seara aceea trecū cum trecū, dar' cât ce se zări de ziuă se sculă popa Toma, luă săcurea-n mână și se apucă de muncă, tăia la mesteceni din jurul casei și-i

Manuscrisurile trebuie provăzute cu o devisă și un plic, care se cuprindă numele și adresa autorului, se vor scrie în caiete de format 4° mare, pe o singură față a foilor și se vor adresa președintelui »Asociațiunii« cel mult până la 31 Decembrie 1899 st. n.

Lucrarea premiată se va tipări pe spesele »Asociațiunii« în cel puțin 1000 exemplare, din cari jumătate trec în proprietatea autorului.

Din ședința comitetului central al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«, ținută în Sibiu, la 26 Ianuarie 1899.

Dr. Harion Pușcariu, vicepreședinte. **Dr. Ben,** secret. II.

SCRISORI.

O faptă vrednică de urmat.

Macoviște, 1 Ianuarie 1899.

Între împrejurările abnorm de grele în cari trăim, fiecare pas ce-l facem înainte pe ori-și-ce teren ne cauzează o îndoită bucurie.

Ca învățător am încărunit în serviciul națiunii mele, și sunt fericit, că dat 'mi-a fost de pronia divină să-mi pot vedea fructele ostenelelor mele cu ochii. O bucurie aceasta care nu este rezervată pentru fiecare muritor.

Și această bucurie 'mi-a cauzat-o fostul meu elev Nicolae Stupariu, de prezent locotenent ces. și reg.

În anul trecut la ziua Sf. Dimitrie s'a prezentat la mine și ca unui părinte 'mi-a descoperit planul său. Ochii 'mi-s'au umplut de lacrimi de bucurie și o fericire nespūsă 'mi-a cuprins sufletul, când am aflat despre intenția lui. Lumea merge cu pași electrice înainte — îmi zise dînsul — și comuna noastră încă nu este bine să stee locului. Trebuie să țină și dînsa pas cu ceea cealaltă lume. Vreau să pun basa unei biblioteci populare pentru comuna noastră, căci, precum ai putut ceti din ziare, peste tot locul frunțașii poporului nostru înființează atari biblioteci cu scopul de

facea grămadă. Ear' preoteasa se puse și frământă tină și astupă cu ea găurile din pereți să nu-i bată vîntul, că era primăvara prin postul Paștilor și vîntoșasele lui Martie erau bine cunoscute și prin Mesteacăn.

Noaptea a doua o dormiră mai liniștiți, ca omul după muncă, și casa li-se părū și mai drăguță, după-ce nu-i mai fluiera vîntul prin pereți. Tot așa zi de zi, popa Toma scotea mesteacănii din rădăcină și-i făcea grămezi-grămezi în dosul casei, ear' preoteasa cârpiă cu tină la cei pereți, până nu se mai zăria prin ei nici o crepătură.

Duminecă merse popa Toma la biserică, că deși era postul Paștilor, dar' Sâmbetele morților nu-i dădeau de lucru, că nici un creștin nu le cinstea cu preșcuri. Timpul era ploios, în biserică frig și vîntul flueira de stîngea cele biete de 2—3 luminărele de ceară ce ardeau la altar. Poporeni mai de loc, numai fătul, diacul și 2—3 moșnegi și câteva babe.

a lumina poporul. Vreau mai departe, ca această bibliotecă să fie pusă sub scutul neatacabil al bisericei și din această cauză am chemat pe președintele comitetului parochial, pe care îl rog, ca se convoace comitetul parochial, să-i aducă la cunoștință intenția mea și să-l consulte, dacă primește această bibliotecă ca averea bisericei și dacă consimte de a o administra în mod conștientios. Spre acest scop voi pune toate cărțile mele și ales acele, cari sînt de folos pentru popor, la dispoziția comitetului parochial, dorind, ca acele să treacă în posesia bisericei, cu scop de a fi cetite de locuitorii acestei comune. Tot spre acest scop v'e voi pune la dispoziție și 4 ziare cotidiene și periodice.

Ear' pentru-ca indemnul de cetire să fie cu atît mai mare, voi pune două premii de câte 10 coroane pentru acei doi consăteni dela 15—30 ani (fie bărbați, fie femei), cari în decursul anului vor fi scos și cetit cele mai multe cărți și foi.

Aceste premii se vor împărți în fiecare an a 2-a zi de Paști, avînd comitetul a-i examina și a se convinge, dacă de fapt au și cetit cărțile scoase. La această examinare și la împărțirea premiilor are la tot cazul să fie de față și preotul și învățătorul...

În aceeași zi s'a întrunit comitetul și a primit cu unanimitate propunerea, rămînînd ca să-și compună un regulament intern pentru administrarea acestei biblioteci și pentru sporirea ei.

O idee prea fericită a fost aceasta, căci de atunci încoace tinerimea noastră, ficii și fete să întrec a scoate cărți spre cetire.

Dacă cu 20 ani mai nainte ar fi început tinerii nostri astfel să lucre, cum am sta noi azi? Am av'e în fiecare comună biblioteci populare și popor luminat, ear' astfel de popor ar fi zid de apărare în contra atacurilor inimice.

Fiecare comună ar forma un fort al mării fortărețe a națiunii române.

Eată o faptă vrednică de imitat de toți cei cu dare de mână și de toți

Își făcu popa Toma slujba sgruburind și spuse o drăguță de predică frumoasă celor câțiva creștini, apoi se duse acasă întristat și gîndindu-se la Bogata, de unde a fost scos. Fătul și diacul îl petrecură până acasă și mult se mirară când vîzură casa parochială atît de caldută și tîcnită. Aci puseră la cale să se adune muieri din sat, să frămînte tină și să astupe găurile din pereții bisericei, că prea de tot bate vîntul, de nici luminile nu stau aprinse. Și s'au adunat Luni dimineața câteva muieri mai cucernice și au făcut precum le-a povățuit preoteasa, ear' popa Toma s'a dus cu fătul și cu diacul să iee în seamă locul ce se ține de cleje (eclezie) și se minună popa Toma cît loc îi arătară acești 2 creștini. Toată coasta, pe care stătea casa parochială și biserică, de sus din dălmă până jos în păreu spu-neau că-i a bisericei, apoi lungă cît cuprindea tot satul din partea de spre apus. Dar' ce folos, că era acoperită

cei-ce nutresc în sînul lor o adevărată iubire de neam.

Treacă fiecare Român dela vorbe la fapte, căci vorbele numai mișcă, ear' exemplele atrag.

Ear' eu din parte-'mi nu-i doresc fostului meu elev alta, decît ca și dînsul să ajungă numărul anilor mei, să-și păstreze neschimbată inima caldă a iubirei de neam și dorul desinteresat de progres al poporului său.

Să-i fie și lui dată fericirea a-și vedea fructele ostenelelor sale, precum mie 'mi-a fost dată a le vedea pe ale mele.

Simeon Olariu, învățător.

Învățător harnic.

Roșia, la 7 Februarie c.

Onorate Dle Redactor!

În comuna noastră bisericească gr-or. din Roșia-montană am avut în anul 1896 până în Iunie 1898 un învățător brav cu numele Ioan Todea, teol. absolut, care prin sîrguința-i laudabilă și purtarea-i morală exemplară a arătat un progres foarte frumos cu pruncii de sub conducerea d-sale. Cu prilejul a două examene 'și-a câștigat iubirea și recunoștința părinților pruncilor și a întreg publicului ce a fost de față la acele examene.

Ear' ca cîntăreț a fost o podoabă a sfintei noastre biserice, de oare-ce e și un cîntăreț excelent.

Și are și acel neuitat merit, că în restimpul cît a fost ca învățător la noi, a înființat corul vocal bisericesc după note, ceea-ce până la venirea d-sale la noi poporul nostru nici că a visat de așa ceva.

Pentru cari jertfe și ostenele subscrișii coriști, dimpreună cu întreg poporul îi sîntem și vom fi totdeauna recunoscători, cu atît mai mult, fiindcă după instrucțiunea d-sale corul și azi, sub conducerea dlui corist Ioan Bistrai, și la sîrbătorile Crăciunului trecut după vre-o câteva probe numai, am cîntat în sfînta biserică așa, încât și noi coriștii, dar' și întreg poporul a fost pe deplin mulțumit.

numai cu muschii, și cu mesteacănii, pe cîte un loc mai deși, ear' pe alt loc mai rari, ici-colo cîte un măr ori pînă pădureț; va să zică era loc mult dar' sălbatic, pădureț, nelucrat. În vîrfurile dilmei vîzură popa Toma bolovani mari de peatră albă din fire, dar' înegrită de ploi. O cunoscū numai decît că-i peatră de var și atunci fața 'i-se însenină și mergînd se ivi în capul lui cel cuprins de multe necazuri un gînd bun; dar' deocamdată nu spuse nimărui planurile ce avea să le pună în lucrare. (Va urma).

RÎS.

Să nu-l iee cîtană.

Țiganul vine la preot și-l roagă zicînd:

— Părinte ai milă și vino la noi!

— Dar' de ce mei?

— Hira mea a făcut un ghiordan de băiat și te-aș ruga să-ți dai numele Todora, ca să nu-l iee cîtană când o fi mare. Împărt. de Stanciu Dumitru.

Superiorului d-sale însă neconvie-
nindu-i simpatia și iubirea-i câștigată
atât din partea întreg poporului nostru,
cât și a străinilor din comuna noastră,
neputându-i face alta, decât neglijându-i
mai cu desăvârșire plățile, salariului a
adus lucrul până acolo, încât iubitul no-
stru învățator a fost nevoit a-și da
abzicerea, ceea-ce nu numai pentru noi
coriștii, dar' în genere pentru tot poporul
nostru a fost foarte dureros.

Noi nu știm cu siguranță numele co-
munei unde se află azi dl Todea, dar'
putem zice, că fericită este acea co-
mună bisericască în care d-sa va fi în-
vățator, cu atât mai mult care va fi
norocoasă a-l căpeta la timp de preot,
căci în persoana d-sale va afla toate
rezervele ce sînt necesare unui preot
român în ziua de azi.

Coriștii: Ioan Bistrai, Petru Mihoc,
Francisc Sentchirali, Teofil Popa, Ale-
xandru Vitca, Alexandru Morariu, Ale-
xandru Drăgan, Alexandru Bogdan, Ni-
colae Morariu, Ioan Ardean Ioan Popa,
Simeon Suci, Nicolae Leac, Ioan Dalea,
Simeon Giurca.

Dela „Reuniunea de cetire și cântări din Zagra“.

Zagra, 25 Ianuarie c.

În 22 Ian. s'a ținut a doua adu-
nare generală a Reuniunii de cetire și
cântări din Zagra.

Din raportul înaintat adunării ge-
nerale voiu scoate câteva date mai în-
semnate, din cari apare progresul (ina-
intarea) îmbucurător al acestei Reu-
niuni culturale și cari poate vor îndemna
și pe alții a întemeia asemenea Reu-
niuni.

Numărul membrilor a ajuns în anul
acesta la 70, din taxele adunate s'a spe-
sat pentru foi 20 fl., pentru procurarea
și legatul mai multor cărți peste 20 fl.
în total la 64 fl., o sumă destul de fru-
moasă față de puținul spesat mai nainte
pentru asemenea trebuințe spirituale (a
minții) și pentru spriginirea literaturii
noastre totodată.

Referitor la lucrarea Reuniunii
s'a constatat, că față de anul trecut s'a
cântat mai puțin, dar' s'a cetit cu atât
mai mult. Așa numărul cărților îm-
prumutate spre cetire în anul trecut
a trecut numai peste 400, ear' în anul
acesta a trecut peste 800, pe când nu-
mărul celor-ce au profitat de biblio-
tecă e mult mai mare, căci aproape fie-
care carte e cetită în un cerc mai nu-
măros.

Pe când mai nainte neavând plu-
garii de unde ceti aproape uitaseră,
acum cetesc de-arîndul ca apa și copiii
încă azi nu mai sînt în primejdie de a
uita ce au învățat la școală.

Pentru îndestulirea gustului de ce-
tit Reuniunea are o bibliotecă bogată:
aproape la 300 cărți din toate ramurile
literaturii, așa că ori-cine și ori-când
poate găsi ceva după plac. Firește, cea
mai căutată e literatura poporală, care
și cuprinde partea cea mai mare a bi-
bliotecei, cu toate aceste și cărțile de
științe, mai ales istorie au destui cetitori.
Pentru-ca ori-cine se se poată bucura
de bibliotecă, s'a statorit pentru plugari
o taxă mai mică (50 cr. în două rate,

adecă abia 1 cr. la săptămână), pe când
inteligenta contribuie anual cu o sumă
bunicică, așa că se poate zice, că jert-
fește pentru scopurile Reuniunii. Cât e
anul aproape numai pentru trebuințele
trupești muncește plugarul și oare min-
tea, care ne face ceea-ce sîntem, adecă
oameni, se nu fie vrednică, ca se mun-
cească omul baremi o zi la an și pen-
tru îndestulirea trebuințelor ei? Și unde
poate găsi omul petrecere mai bună și
fără cheltuieli, ca în carte? De aceea
membrii înscriși se rămână și mai de-
parte credincioși și se caute a atrage
și pe alții în sînul Reuniunii, ca cu atât
aceasta mai bine se-și poată împlini
scopurile spre binele și luminarea tu-
tutor.

Tot în această adunare generală
s'au împărțit între plugarii, cari stu-
păresc cu coșnițe mobile premii în sumă
de 5 fl., trimiși spre acest scop de cătră
dl F. Burcucel, secretar al școlii de agri-
cultură din București (Herestrău), pen-
tru-ce 'i-se aduce și pe această cale mul-
țumită.

Nu mai puțin vrednică de amintit e
activitatea Reuniunii pentru ajutarea ce-
lor-ce doresc a înființa Reuniuni de ce-
tire. În urma anunțului din anut trecut
au cerut și li-s'a trimis documentele și
informațiunile de lipsă în acest scop la
următorii domni: Moise Brumboiu în
Tohanul-vechiu, V. Amandia în Ictar,
I. Rotar în Hurmezeu, A. Ciura în
Abrud, S. Jivanovici în Boeșă-montană,
P. Barițiu în Orăștie, I. Bugnariu în
Hordou, Sohoarca în Sângeorz, P. Bu-
nariu în Gy-Békás, A. Corcea în Cu-
șteiu, S. Stanciu în Comloșul-mare și I.
Pampu în Alba-Iulia.

Sperăm să auzim în curînd din
toate aceste locuri vești bune și să ve-
dem spre bucuria noastră și a tuturor
Românilor crescînd numărul surorilor
Reuniunii noastre. c.

Din Cața.

Cața, 5 Februarie c.

Cu ocaziunea sîrbărei Botezului
Domnului tinerimea română din comuna
Cața (cercul Cohalmului) sub conducerea,
părintelui capelan *Patriciu Pinte*, a
aranjat o producțiune teatrală musicală,
la care am participat și noi. Mulțumirea
sufletească, ce am simțit-o, vîzînd ina-
intarea tinerimei noastre pe terenul cul-
tural, nu ne lasă a nu face cunoscut
succesul, cu care a reușit această pro-
ducțiune.

Piesa teatrală »Drumul de fer«, a
fost predată de tinerime cu o dibăcie
vrednică de laudă, încât a fost urmată
de aplause nesfîrșite.

Cîntecele corale: »Ce te legeni co-
drule«, »Doină« și »Cucu«, executate de
tinerime au pîtruns inimile ascultăto-
rilor.

Declamațiunea »Rugămintea din
urmă« și dialogul »Nărodul și negustor-
rul« încă au fost predate cu succes!

Laudă conducătorului acestei pro-
ducțiuni, care și cu această ocaziune a
arîtat că este vrednic de chemarea sa,
de a propovedui între popor lumina și
cultura și dorim, ca toți cei chemați
spre aceasta să-l imiteze; laudă tineri-

mei, care cu ocaziunea acestei produc-
țiuni a arîtat un interes deosebit și un
model de disciplină; laudă merita și co-
mitetul parochial, întru-cât ea comitet
aranjator s'a îngrijit întru toate pentru
oaspeții străini.

Durere însă că inteligența a lipsit,
afară de părintele capelan Ioan Vătă-
șan din Archita, doamna Maria Berca,
soție de preot din Merchiașa și familia
părintelui răposat Gheaja din Paloș, din
ce se poate vedea cât de puțin interes
are inteligența din jurul Cohalmului față
de scopuri de binefacere și culturale.
Perdere morală a celor ce n'au luat
parte la această producțiune de plăcută
aducere aminte, este poate întreit și în-
zecit mai mare, decât ar fi fost cea ma-
terială, căci cei-ce n'au luat parte au
pus ce e drept la chimir 1 coroană sau
2 mai mult, dar' s'au lipsit a vedea o
frumoasă cunună de junime, apărînd pe
bină în costumuri naționale și de acolo
fermecînd publicul prin cântările corale
cîntate cu multă precisiune.

S'au lipsit a vedea cum junii nostri
români dela sate prin o instrucțiune cu
tact se pot presenta pe bină înaintea
unui public numărös, într'un mod de
toată lauda.

S'au lipsit în urmă, a-și adauge
vieții lor un moment de petrecere și de
plăcută aducere aminte.

Nu putem trece cu vederea a nu
da expresiune de adîncă mulțumită, vî-
zînd între junele noastre și pe doamna
preoteasă *Eugenia Pinte*, care a con-
tribuit cu vocea-i plăcută la cîntecele
românești înălțătoare de inimi.

E. P. și L. T.

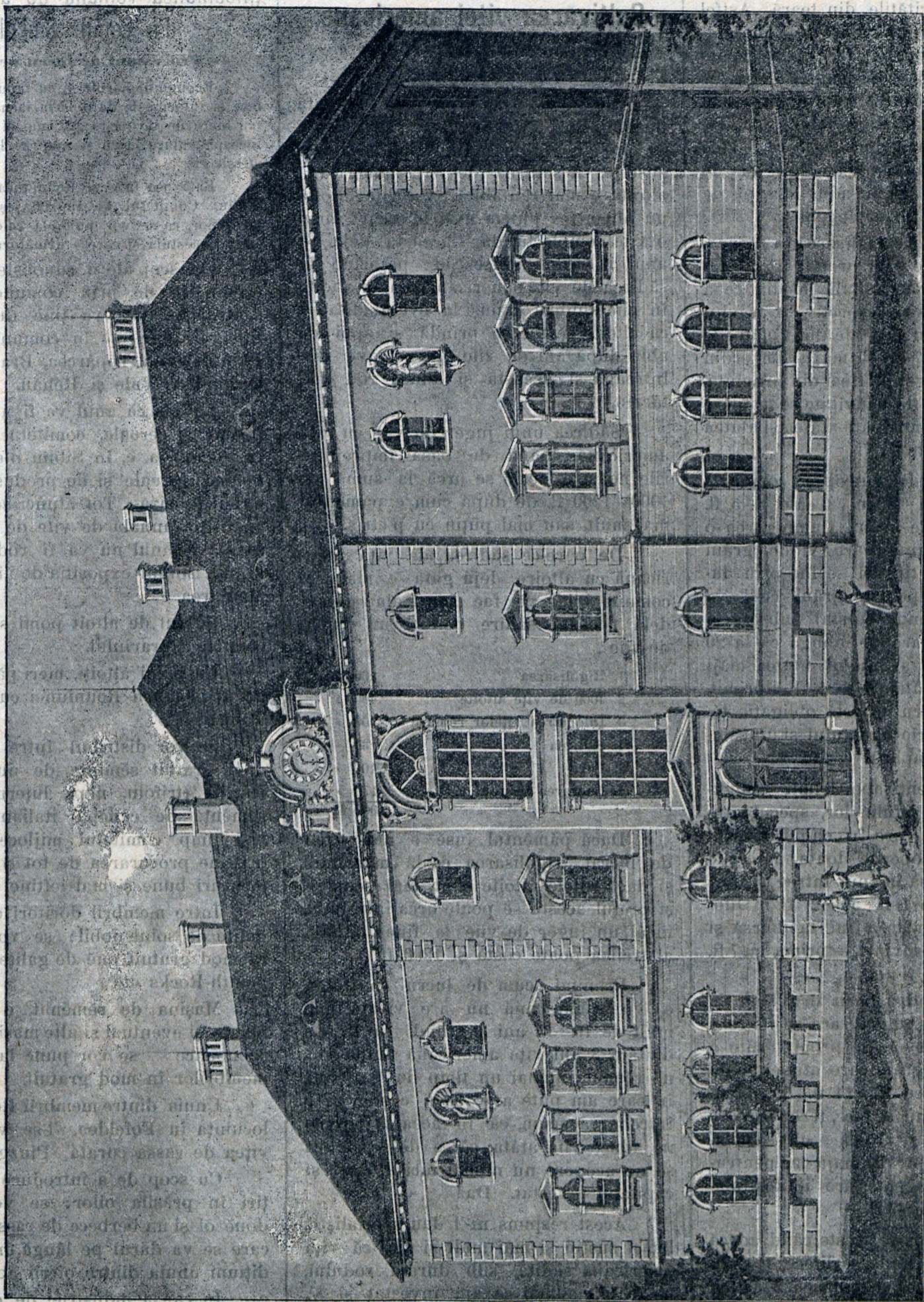
Școala de fete a „Asociațiunii“.

— Vezi ilustrația. —

Cetitorilor nostri le este cunoscut,
că »Asociațiunea pentru literatura și
cultura poporului român«, cea mai mare
însoțire culturală a noastră, în înțelesul
scopului ei se nisuește a lăți cunoștința
de carte și a ridica cultura poporului
român. Spre acest scop ea aduce jertfe în-
semnate, dintre cari cele mai mari au fost
jertfele cari le-a adus pentru întemeierea
școlii de fete, cu internat, în Sibiu.
Prin aceasta »Asociațiunea« are de scop
a da fetelor române o cultură generală,
dar' românească și cunoștințe practice
pentru viață, astfel, ca fetele noastre
să devie membre folositoare națiunii.

În nrul de azi dăm ilustrația ace-
stei școlii, care, precum se vede, este o
zidire măreață, în care se află atât
școala (clasele), cât și internatul, adecă
locuința elevelor și profesoarelor. Pe
cât de frumoasă este zidirea pe din afară,
pe atât de bine întocmită e școala și
internatul, domnind aici curățenie și bun-
rînduială, care face cinste corpului pro-
fesoral.

Zidirea aceasta, dimpreună cu pre-
țul locului și cu întocmirile din lăuntru,
apoi cu susținerea învățămîntului etc.
au consumat până acum peste 100 de
mii florini. Dar' aceste jertfe aduc și
vor aduce bune roade, dînd școala an
de an fete bine crescute, cu cultură ade-
vărat românească.

Școala de fete a „Asociațiunii” (Sibiu).

PARTEA ECONOMICĂ.

Usura de bucate.

Locuitorii din confiniul militar banatic de multă vreme se „negustoresc” cu banii ce-’i capătă pe bucatele vândute înainte de cules.

Acest fel de afaceri ’l-au îmbrățișat ei din nefericire imediat după încorporarea confiniului militar la Ungaria.

Atunci instituția comunităților s’a scos din vigoare și averile comunității s’au împărțit între membri, dar’ cu opreliștea ca averile membrilor să nu poată fi înstrăinate și nici îngreunate cu datorii întabulate. Pentru controla scaunele orfanale au fost designate ca curatori supremi. În chipul acestă s’au

creat averile țărănești de câte 10—15—20 jugere.

Proprietarii acestor averi în curând au început o febrilă circulație de bunuri, din care s’a desvoltat apoi o sănătoasă viață economică.

Afacerile economice însă au pretins bani și țeranii din confiniul militar numai bani nu aveau și de procurat încă nu puteau, de oare-ce băncile nu le acordau pe atunci credite, neputând ei să dea garanța cuvenită — odată-ce pământul le era sub curatelă.

În astfel de situație țeranii au fost siliți să iee bani dela cine puteau căpata și în chipul acesta apoi s’a desvoltat și a ajuns la înflorire usura de toate felurile, dar’ mai ales usura de bucate.

Marii speculanți dela bursa de bucate din Budapesta ’și-au trimis ceata de comitenți și agenți și acestia au um-

plut întreg confiniul militar. Acum locuitorii de aici căpatau bani pe bucate în toate ușile de prăvălii. Și era mare bucuria, că bani sunt acum destui și afacerile merg de minune. Dar’ a venit ziua de plată! Țeranii înșelați numai acum au văzut cursa în care au intrat — dar’ pentru mulți a fost târziu, căci usura ’i-a făcut robi și în urmă apoi pe mulți ’i-a adus la sapă de lemn. Cu deosebire urcarea însemnată a prețului de bucate din ultimii doi ani a adus toba licitației la multe case țărănești și cum în decursul timpului s’a șters opreliștea de a înstrăina averea membrilor din fostele comunități de avere, sermanii țeranii au rămas pe drumuri, căci speculanții de bucate le-au vândut și casa și moșia.

Îngroziți de bățul de cerșitor, țeranii ajunși în cursa neînduratei usuri

de bucate au început să alerge după sprigin la autoritățile din țeară. Astfel țeranii din cerenl *Timiș-Cuvin* au compus un Memorand, pe care zilele trecute l-au înaintat prin o deputație guvernului din Budapesta. Memorandul acesta prezintă un îngrozitor tablou a mișelilor pe care nepedepsiți le-au comis usurarii de bucate într'un lung șir de ani, până-când azi au adus la sapă de lemn pe nefericiții lor »clienți«.

Procedura neomenească a usurarilor de bucate e cam următoarea: Marele speculant din capitală imediat ce a încheiat »Schluss« respective a vândut la bursă câteva zeci de mii măji de bucate, cu câte 7—8 fl. maja, dă ordin comitenților și agenților sei din provincă, ca în cercul lor de activitate să acopere prin cumpărări anticipate atâtea și atâtea mii măji de bucate.

Haita agenților cutropesc comunele și cumpără dela țeran cu câte 4—5 fl. maja metrică de grâu. Cumpărarea o fac astfel: Țeranul care vinde grâul înainte (aceste țirguri se fac prin Ianuarie—Martie pentru grâul ce-l va secera în Iulie anul acesta) subscrie o obligație prin care se obligă că la 20 August va lifera agentului atâtea măji m. de grâu de câte-ori 4—5 fl. a primit. Ca garanță pentru această obligație țeranul mai subscrie agentului și un cambiu bianco (neumplut).

Diferenții agenți apoi trimit obligațiile și cambiile șefului lor, speculantului din capitală, care în chipul acesta are în Iunie acoperite toate afacerile încheiate la bursă în anul întreg și încă cu un profit de 1 fl. 50—2 fl. (Diferența dintre vânzarea lui la bursă și cumpărarea în provincă — prima cu 7 fl. a doua cu 5 fl.)

Țeranul când a făcut țirgul nu s'a gândit că la 20 August are să lifereze pentru fiecare 4—5 fl. primiți câte o maje metrică de grâu, care atunci poate ar pute-o vinde cu 12—14 fl. Ba se întâmplă că grâul nu se face, țeranul n'are se ducă la agent și atunci e silit să cumpere cu câte 12—14 fl. maja m. pentru că se o ducă la agent, care i-a fost plătit-o înainte cu 4—5 fl.

Dar' în casuri de aceste, când adevărat țeranul n'are de unde să lifereze grâu agentului, afacerea se tranșează astfel, că țeranul »mută pe cucuruz«. Această »afacere« o explicăm mai ușor prin un exemplu și anume: În primăvara anului 1896, în luna Martie țeranul X. a vândut 10 măji m. de grâu cu câte 5 fl. Agentul i-a dat 50 fl. și l-a îndatorat ca la 20 August să-i lifereze cele 10 m. m. de grâu. Înainte de secere grâul țeranului l-a apucat rujina, nu s'a produs — el nu are de unde să lifereze cele 10 m. m. Să-l cumpere încă nu poate, căci maja m. de grâu în August costa 8 fl. și el nu are bani. Agentul îl pîrește pentru 80 fl. Se pune termenul de licitație. Țeranul cu pălăria în mână se roagă de »măria-sa« dl agent și acesta se îndură să se împace. Pretinde 80 fl. capital, 4 fl. interese și vre-o 35 fl. spese de proces, la olaltă 120 fl. Această sumă acum o »mută pe cucuruz«.

(Va urma).

Cultivarea viței americane.

— Prelegere populară de Dr. G. Dobrin. —

(Urmare și fine).

Luând de basă experiența câștigată de timp mai îndelungat în Franța și în anii din urmă în Ungaria, se poate susține, că sădirea de viță americană altoită e mai rentabilă. Cu viță altoită nu numai că putem avea în scurt timp o viie completă, dar' aceasta deja în anul al treilea aduce rod; pe când la sădirea de viță americană și apoi altoită în viie sîntem expuși la eventualitatea, că altoile se nu se prindă și apoi de abia după ani de zile putem avea viia întreagă și aceasta și aduce rod mai târziu.

Sădirea unui juger de viie cu viță americană, luând de basă împrejurările noastre locale se urcă la suma de 1000—1200 fl. de după cum e pământul mai mult, sau mai puțin cu petriș.

De oare-ce sădirea de viță americană cu altoire deja gata e mai recomandabilă, vă fac socoteala numai dela această sădire pentru un juger de viie:

1. Rigolisarea	200 fl.
2. 4000 de vițe altoite	400 „
3. Înlocuirea vițelor rămase	100 „
4. Sădirea	30 „
5. Pari	100 „
6. Lucrarea în anul 1—3	170 „
	<hr/> 1000 fl.

Dacă pământul însă e mai greu de lucrat, rigolisarea costă mai mult și dacă vițele altoite sînt mai scumpe, și prețul acesta se poate urca într'atâta, încât un juger de viie la finea anului al treilea poate costa și 1200 fl.

Primind acum de lucru constat, că vița americană nu are vieață mai mult de 10—15 ani și știind, că în cei dintâi 3 ani vița americană nu dă rod, ne rămâne numai un timp de 7—10 ani, în care am pute avea ceva câștig și e întrebarea acum, că în această vreme ne aduce viia atâta, cât e de lipsă, ca să ne acopere nu numai lucrul, dar' și capitalul investat. Da!

Acest răspuns ni-l dau specialiștii, ba ei susțin și mai mult și zic, că vița americană sădită, sub durată rodului, ne dă nu numai ce am investat și % cuvenite după acest capital. dar' încă și aceea, ce e de lipsă, ca după 12—15 ani să sădim din nou o altă viță nouă.

Deja pe anul al 4-lea se poate lua ca rod 36 hl., cari socotite cu 20 fl. fac 720 fl., în 10 ani dar' vița americană ar aduce 7200 fl. Prin urmare nu numai că acopere 1000 fl. din cei trei ani dintâi și 500 fl. socotiți cu camete pe 10 ani după acest capital dimpreună cu lucrul de 200 fl. pe 10 ani, ci ne aruncă încă un venit frumos și spesele de lipsă pentru plantarea nouă.

Dacă luăm dar' de bani buni datele, ce ni-le dau cei-ce au făcut până acuma încercare cu viță americană trebuie să susținem, că zău acesta nu e lucru rău și ar trebui să ne apucăm și noi de el.

„Reuniunea română de agricultură“ din comit. Sibiiului.

— Programul de lucru pe 1899. —

Economul harnic și cu bună rîndială își face și întocmește de obicei iarna un plan pentru lucrările de peste an, cum și când are să înceapă cutare lucru și cum să-l ducă la bun sfîrșit etc.

Eată așa face și Reuniunea agricolă din Sibiiu. Comitetul ne împărtășește programul lucrărilor, ce se vor pune la cale în decursul anului acestuia și care e următorul:

Cu scop de a cunoaște referințele economice de prin comune, comitetul central în 1899 va ține după putință întruniri agricole în comuna Turnișor, Pianul-de-jos, Topârcea, Bradu, Ilmbav, Cichindeal, Vale și Röhău.

La cas că anul va fi abundanț în poame și cereale, comitetul va aranja în toamna a. c. în Sibiiu o expoziție de poame, cereale și de produse ale industriei de casă. Tot atunci se va ține și expoziția anuală de vite de prăsilă. În cazul, că anul nu va fi roditor, se va aranja singur expoziția de vite în opidul Mercurea.

Cursul de altoit pomi se va ține în comuna Gurariului.

Cu pomi altoiți, meri pătuli, se vor dărui membrii Reuniunii cu locuința în Tălmăcel.

Se vor distribui între membri în mod gratuit sămînțe de nutrețuri măiestrite (trifoiu, napi, luțernă), cum și sămînță de cânepă italiană. În același timp comitetul mijlocește pentru ori-cine procurarea de tot soiul de sămînțuri bune și mai ieftine.

Între membrii doritori de a prăsi galițe de soiul nobil: se vor distribui în mod gratuit ouă de galițe, soiul Plaimouth-Rocks etc.

Mașina de sămînat, o grapă de fênațe și eventual și alte mașini și unelte economice — se vor pune la dispoziția membrilor în mod gratuit.

Unuia dintre membrii Reuniunii cu locuința în Fofeldea, i-se va dărui o vița de rassa curată »Pinzgau«.

Cu scop de a introduce îmbunătățiri în prăsila oilor: se vor procura două oi și un berbec de rassa germană, care se va dărui pe lângă anumite condițiuni unuia dintre oierii noștri.

În cauza industriei de casă, comitetul va face apel cătră cărturarii dela sate, atrăgînd din nou atențiunea asupra museului înființat de dl R. Bergner în Graz.

În toamna a. c. se va pune în lucrare cuptorul de uscat poame sistem »Cazenille«, ce este zidit în Seliște.

Tovărășiile agricole și Însoțirile de credit, sistem Raiffeisen, se vor provoca se facă raport despre activitatea lor în 1898.

Cei împărtășii anii trecuți cu sămînțe, pădureți, altoi etc. se reaceară a face raport despre rezultatele obținute.

Adunarea generală pentru anul 1898 se va ține în comuna Rășinari,

Cu scop de a pute realiza cele de sus și în vederea modestelor mijloace. — Reuniunea va adresa rugări cătră băncile noastre pentru ajutoare bănești.

Din traista cu povețele.

Răspunsuri.

Abonentului nr. 4200 : 1307. Furci respective roate de tors se află la Carol Binder, strugar, Nagy-Szeben (Kleiner Ring nr. 26). O roată simplă cu 2 fuse (mosoară) costează în loc 3 fl., cu 4 fuse 3 fl. 50 cr. O roată dublă cu 2 fuse: 4 fl. Una franceză 6 fl.

Încât pentru lipitorile din apele calde, cari ajungând în mațele porcilor îi omoară, nu vă putem da alte povețe, decât să-i feriți de astfel de locuri primejdioase; dacă nu cumva alta e cauza morții porcilor d-voastre.

D-sale Pant. B. în Checia-română. Dacă economul respectiv a scos rachiul dela gară în 2 Ianuarie, și aceasta se poate dovedi, posibil să scape de pedeapsă, după-ce dela începutul anului acesta rachiul se poate procura ori-de-unde. Dar' e rău, că nici vînzătorul nu-l va fi înștiințat, ca să fie taxat cu darea prescrisă pentru acest an și de aici se poate naște încurcătură.

Știri economice

Industria de casă în comit.

Turda-Arieș. În comitatul acesta industria de casă este înfloritoare. Astfel, după-cum ni-se scrie, în Săvădisla, (Sz. László) și jur se fac pe an la 60.000 de furci de lemn, greble și alte unelte economice, în valoare de 6—7 mii fl. Satele române din partea locului iau parte însemnată la această lucrare.

Examenul de stat al silvicultorilor.

Foaia oficioasă publică următorul comunicat: Cei-ce doresc ca să depună examenul de silvicultor în primăvara anului curent, trebuie să-și înainteze cererea pentru a fi admiși la examen instruită cu documentele necesare, cel mult până la 15 Martie a. c., la presidiul comisiunii pentru examenul de stat a silvicultorilor (Budapesta, ministerul r. u. de agricultură, secția agriculturii).

Împărțire de sementuri.

Cu scop de a înlesni economilor nostri cultura nutrețurilor măiestrite, subscrisul comitet central a luat hotărîre a distribui (împărți) în primăvara anului de față între membrii Reuniunii române agricole în mod gratuit sementă de trifoiu, de napi și de lufernă, ear' cu scop de a se răspîndi și la noi cânepa italiană, atât de fină și spornică, se va împărți și sementă de cânepă italiană.

Doritorii de a cultiva plantele de sus să se adreseze către subscrisul comitet până cel mult 10 Martie n. c.

În același timp rugăm cu frățescă dragoste pe membrii nostri împărțșiți în anii trecuți cu sementuri, cu pădureți și cu altoi să binevoiască a ne face raport cât mai amănunțit despre rezultatele obținute.

Sibiiu, 8 Februarie n. 1899.

Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comit. Sibiiu.

Demetriu Comșa, Victor Tordășianu,
președinte. secretar.

ȘCOALA ROMÂNĂ.

Epistole către un învățător tinăr.

II.

Iubite colegă! Zici că te omoară câte-odată uritul și pentru-că nu ai pe nimeni în comună cu cari ai pute conveni și povesti cât de cât despre lucruri cari te interesează.

Îți cred.

Dar' să-ți recomand un bun companion, care știu că-ți va ține de urît. Scrie la redacțiunea Tribunei să-ți trimită toate broșurile apărute în biblioteca Tribunei. Sînt multe și interesante și-s bagatel de ieftine: la o singură primă le poți plăti fără să-ți-se cunoască ceva daună la pungă.

Apoi scrie la Astra să-ți trimită Transilvania, cursurile cele vechi redijate de fie iertatul G. Barițiu. Și acele sînt ieftine și le poți plăti în rate lunare, când scoți salariul.

Eată de ce-ți spun să faci așa:

Acum sînt 22 de ani eram învățător în Vălcelele-rele, aproape de Hațeg. Mă omora și pe mine atuncia uritul, ca acuma pe d-ta. La prima, când scoteam salariul, alergam la Hațeg să-mi omor uritul. Acolo dam de mulți prieteni, cari îmi ajutau a omori pe urîciosul de urît. Dar' știi de ce fel de prieteni dam? De ceia, despre cari zice cântecul:

Ce-oi avè să-mi beau cu ei,
Apoi să mă las să pieiu!

P'atunci eram tinăr, credeam că câte paseri sburătoare, toate-s bune de mîncare; credeam că toți aceia, cari îmi zic frate și amice — îmi sînt frați și amici. Așa trecu multisoară vreme.

Odată convin în Hațeg cu un coleg de studii, Zaharie Pop, învățător în Spini, azi — sub glia rece. Un om serios și de omenie. El după câteva vorbe prietenești îmi și pune întrebarea: Ce opuri ți-ai adus acum mai de curînd! Eu înholb niște ochi mari la el, și n'am ce-i răspunde. Apoi erump într'un ris forțat, știi risul olarului: ha ha! D'apoi ce opuri, că știu că n'o să descoper eu America, că-i descoperită demult!

Dar' el bun și serios cum era, îmi zice numai atîta: Hai, scrie numai decât comitetului Asociațiunei în Sibiiu, să-ți trimită Transilvania, cursurile toate câte apărură până acum, și te obligă a le plăti în rate lunare de câte 2 fl. Merg cu el în prăvălia dlui B. Popoviciu și scriu după-cum îmi dicta el, că eu nu cutezaiu a scrie din capul meu atîta potop de instanță lungă de șese șire.

Peste câteva zile primesc din Sibiiu un pachet de cărți dela Asociațiune. De atunci uritul a fugit de mine ca diavolul de tîmăie. De atunci încet-încet mi-am adus atîtea cărți, cât astăzi să stau a le cumpăra odată, nu cred că le-aș pute nici cu 1000 fl. Și crede-mă, de nu le cumpăram, banii tot fi dădeam, să-mi omor uritul, fără însă de a-mi fi ajuns scopul; dar' așa, uritul l-am omorît și am o bibliotecă, care ar face cinste și unui om cu venituri mai mari decât are un învățător. Fă și d-ta așa, și stau bun, că nu te vei căi.

Până ești tinăr și singur, folosește ocasiunea să-ți faci prieteni, cari să-ți țină de urît toată vieața; și acei prieteni sînt numai cărțile bune, cari vor ține de urît și la copii de copiii d-tale, că ele trăsesc și nu-și întorc fața dela d-ta nici atunci, când nu le tractezi prea prietenește, când le lași să mai cadă pe jos, când le chiar arunci dintr'o cauză ori alta. Căci îndată-ce le iai în mână, ele uită că le-ai tractat rău, îți zimbesc și-ți spun tot aceea, când sînt vechi, ce-ți spuneau când erau noue, numai cât le primești cu atît mai bine, cu cât le consultezi mai adesea.

Arată-mi, rogu-te, din semenii d-tale un astfel de prieten, care să-ți spună în toată buna vreme, tot acele vorbe, să-ți dea tot acele povețe sănătoase, ca o carte bună! Prietenul, pe care contezi mai mult, pe care-l ții mai sincer, întrebându-l una-alta, când e bine dispus, ți-a da un sfat; ear' când e rău dispus — cu totul alt sfat. Cartea nu-i așa! De aceea a și eșit zicala:

»Le spune ca de pe carte«.

Deci cartea fie prietenul nedespărțit al d-tale; nu o părăsi, că nu te va părăsi; dar' pune-te numai și o părăsește, că peste câțiva ani singur vei dubita, de ai umblat cândva la școală, ori ba?

Cunosc oameni cu poziție, cari își știu acum purta mecanicește trebile oficiului lor, dar' fiindcă dela absolvare n'au mai cetit, sînt atît de... nu știu cum ți-aș spune, de ți-e groază să convii cu ei. Că, decât simpli plugari s'ar ține mai mult, cel puțin portul și împrejurararea că-s în oficiu așa i-ar arăta, dar' nu poți cu ei vorbi nici cât cu un plugar deștept. Că, cu un plugar azi ceva și deștept, poți vorbi despre afacerile economice, despre bucate, fîn, vii, pomi, vite ș. a., dar' cu un astfel de om ce să știi vorbi? Că ți-a înșira câte rubrici sînt de a se umplea, spunându-ți-le cu o nomenclatură de să-ți astupi urechile; ori că ți-a spune unde-i vinul cel mai ieftin și berea cea mai proaspătă?

Dar' un învățător nici nu poate purta cu demnitate oficiul, de nu cetește continuu; prelegerile lui sînt săci dacă nu le știe face interesante, ear' interesante nu pot fi, de sînt monotone, și de nu cetește continuu, ca mintea lui să fie plină de material din care să scoată cu ușurință când cere trebuința, de nu știe împetrița prelegerile cu exemple alese — monotone vor fi, și elevii vor dormita în decursul lor, i-a lovî uritul, și atunci sănătate bună progres!

(Va urma).

Ioan Pop Reteganul.

Însemnătatea învățătorilor.

Fragment dintr'o vorbire de Elie Cămpăan, învățător în Agârbiciu (lângă Mediaș).

Despre chemarea învățătorilor Leibnitz zice: »Nu este chemare mai sfîntă și mai onorifică ca chemarea de educator al tinerimei«. Eată dar' cât de onorifică e misiunea noastră! Dar' cu cât e mai sublimă, cu atîta se recere să ni-o și împlinim cu sfîntenie. Precum

am amintit, pe cât e de sublimă, pe atât e și de spinoasă. Dar', dacă spini și polomidă secerăm în această lume, să ne mângâie cuvintele profetului Danilă, care zice: »Ca splendoarea cerului și ca stelele vor străluci în veci cei-ce îndreptează tinerimea.«*) Un alt bărbat, unul dintre cei mai erudiți bărbați ai creștinătății, sfântul Ioan gură de aur, zice:«

»Mai excelent decât toți pictorii și sculptorii și decât toți, cari servese artele frumoase, este pentru mine acela, care știe cultiva spiritele«. Dar' chiar și numele ce purtăm se ne înalțe inimile; căci Mommsen, marele istoric german, când Wilhelm îi ofere titlul de Excelență, răspunde: »Pentru mine titlul cel mai de onoare este a mă numi dascăl«.

Eată dar', câtă considerație au marii bărbați ai lumii de învățatori. Cine va disprețui învățătorul? Care învățator nu-și va împlini chemarea cu sfințenie?!

Am văzut însemnătatea cea mare a carierei noastre, din vocea altora, nu din a noastră. Dar' va zice cineva: tot insul trage foc la oala lui. Așa ar fi, dar' adevărul trebuie spus și nu tăcut.

Un lucru se cunoaște într-o cât e bine făcut din urmările sale. Întru-cât am spus adevărul, voi să arăt, dacă are vre-o importanță învățătorul în soarta popoarelor, sau nu? Să ascultăm o voce! Quintescu zice: »Știți voi cine poartă în realitate politica cea mare a popoarelor? Suveranii? Nu. Oratorii din corpurile legiuitoare. Nici aceștia... Cine dară? *Învățătorii!*... Ei fac cu națiunile aceea-ce voesc. Puternicii dictează soarta popoarelor pentru zile și ani; învățătorii o hotărăsc pentru seculi și milenii. Dacă are drept sau nu, să aruncăm o privire asupra Europei, asupra popoarelor ei. Acelea popoară, cari au avut și au școli bune, zic, au condus și conduc lumea: precum sunt Francezii, Germanii și Englezii; ba la aceștia din urmă se zice, că »prostia« e cea mai scumpă. De-ar conduce numai lumea, n'ar fi nimica, dar' în acea lume suntem și noi. Ce facem de suntem cum suntem?... Baioneta armatei lor, va zice cineva. De bună-seamă așa își închipuște un om mai scurt văzător. (Nu așa trebuie să ne închipuim noi. Noi știm că ideile nasc sentimentele, cari trec în fapte. Știm și aceea, că conștiința de patrie și națiune excită simțământul de patrie și națiune, care apoi trece în fapte patriotice și naționale. Cu dreptul zice Bismarck, că Francezii la 1870 au fost învinși de învățatori. Să nu cugete cineva, că dascălii au format companii și regimente de s'au luptat. Nu! Ci elevilor lor le-au sămănat în inimă simburile iubirei de patrie și națiune, care 'i-au împins la luptă decisivă. Tot asemenea Francezii își atribuiau căderea școlii lor, care nu corespundea. Cu tot dreptul afirmă Brougham: »Stăpânitorul epocii noastre este învățătorul; alfabetul său e mai puternic decât baioneta soldatului.***) Învățătorul e dară ostașul timpului nostru,

*) Maximele le citez din »Foaia Pedagogică«, Sibiu anul, II-lea. Sentențe pedagogice de Ioan Darius.

**) Tot același.

recunoscut de civilizațiune, după zisele lui V. Hugo. Să lăsăm acestea la o parte, și să ne servim de un cas mai proaspăt. Chinezii, un popor de 400 milioane, dar' lipsiți de școli, au fost bătuti de Japonezi, un popor de 1 milion, dar' cu școli în regulă. Ce putem vedea de aici?

Că școala ridică o națiune, o face mare și tare; pe când tot ea — școala — dacă lipsește, atunci o națiune cade, se zdrobește și cu timpul dispare din concertul popoarelor.

Cumcă e cam așa, să ne privim pe noi, Români.

Acesta e efectul sau urmările școlii pentru popor ca națiune; dar' să vedem pentru fiecare în parte de lipsă e? Din capul locului răspund *da*; e tare de lipsă.

Un proverb zice: »Ai carte, ai parte; n'ai carte, n'ai parte!« Care e de a se înțelege: că, dacă ai învățătură, îți știi împlini datorințele tale de om, te știi apăra de oameni cu gând rău ș. a. La din contră ești de rîs, îți perzi și ce ai. Doar' pe dreptul se zice: »Școala face omul om și altoiul pomul pom«.

Mai de multe-ori am amintit cuvântul școală. Cineva poate cugeta că sub școală e de a se înțelege: edificiul, mapele și alte recurse. Da, în adevăr acestea încă sînt, dar' numai mijloace. *Școala e învățătorul!* Când cineva zice, că ai să te îngrijești de școală; atunci ai de-a înțelege în primul loc învățătorul.

De el trebuie să se îngrijească poporul; căci el e binefăcătorul și binevoitorul cel mai mare al lui! El voeste a-l scoate din lanțurile întunerecului, el voeste să-l ridice până la gradul cel mai înalt posibil de demnitate. Așadar', iubite popor, spune-mi cine 'ți-e în adevăr tatăl tău binevoitor?... Învățătorul e binevoitorul tău și tatăl copiilor tăi. Un învățat arab (Hariri) zice: »Ce este mai sublim, mai înălțător, decât un învățator care este tată nu după carne și sânge, ci după spirit și inimă.«*) Un alt învățat (Aristotele) zice: »Învățătorii sînt adevărații părinți ai copiilor, ear' nu născătorii lor, căci aceia — părinții — le-au dat numai viață animalică; ear' aceștia — învățătorii — mijlocul, cum se petrece în fericire.***) Dacă el — învățătorul — îți luminează mintea ca să distingă între bine și rău, dacă el e tatăl sufletesc al copiilor tăi: cât respect merită acest om?!...

Prea adese-ori se adevăresc cuvintele apostolului: »Ne blastemă și noi îi binecuvîntăm; ne persecută și noi îi suferim. Ne injură și noi le răspundem prin binefaceri«. Dacă într-o adevăr el e tatăl copiilor, ca acestora să le poată da o creștere rațională, trebuie îngrijit și de soarta lui. Căci cum zice Diesterweg: Dacă ridicați starea învățătorilor, cu dînsa înălțați națiunea; dacă o deoseșiți, deoseșiți prin aceea juna generațiune, deoseșiți însași națiunea«.

*) Tot de același autor.

**) idem.

Munca răsplătită.

În nrul trecut am vestit, că dl Rădulescu, învățator în Bezdead (România) a fost decorat cu medalia »Răsplata muncii pentru învățământul primar« cl. I. Publicăm azi adresa trimisă acestui d-omn învățator de către dl ministru, cum și raportul către M. Sa Regele.

Domnule învățator!

Aflând, că prin inițiativa d-voastră s'ar fi înființat la Bezdead o societate cooperativă a locuitorilor, cari aduc mari servicii în localitate, am cerut informații de la d-nul revisor școlar.

Din cele-ce 'mi-a comunicat d-sa, am văzut că acea societate este de un folos imens pentru sătenii cari o posedă și că ea își datorește existența și propășirea ei, inițiativei, stăruinței și devotamentului d-voastră.

D-voastră ați înțeles adevăratul caracter al misiunii ce aveți. Învățătorul într'un sat nu trebuie să fie numai învățator al copiilor; el trebuie să fie în același timp și sfătuitorul bun și luminat al sătenilor, pilduitorul lor la cele bune și folositoare pentru dînșii.

Când învățătorul își înțelege astfel chemarea și rolul său, el este o adevărată binefacere pentru poporația în mijlocul căreia trăește.

De aceea M. Sa Regele a binevoit a vă conferi, ca recunoaștere a serviciilor d-voastră, și ca încurajare, medalia de »Răsplată a muncii pentru învățământul primar de clasa I.«

Am mulțumirea a vă înainta pe lângă aceasta brevetul cuvenit, și a vă îndemna să continuați a merge cu aceeași trageră de inimă pe calea pe care v'ați îndrumat.

Ministru,
(SS) Haret.

Sire!

În comuna Bezdead din județul Dâmbovița, s'a înființat în anul 1892 o societate cooperativă a locuitorilor de acolo, sub numele de »Malu-de-Răsună«.

Scopul societății este:

- a) a încuraja comerțul și industria română;
- b) a împrumuta pe societari și pe particulari în cas de trebuință;
- c) a capitaliza spre fructificare economiile depuse de membrii săi.

Dela 1893 până acum, timp relativ scurt, societatea a adus servicii imense populațiunii rurale, și din 23 societari, câți au fost la constituire, azi sînt 150, cu un capital de peste 30.000 lei.

Înființarea acestei minunate și folositoare societăți se datorește numai stăruințelor neîntrerupte și nepregătate ale învățătorului din Bezdead, Grigore Rădulescu, ear' înflorirea ei se datorește tot acestui învățator, care dela înființare și până acum servește societății ca secretar-comptabil în mod gratuit.

Considerând că acest învățator este și un distins membru al corpului didactic rural, subsemnatul roagă pe Maiestatea Voastră să binevoiască a-i acorda medalia pentru »Răsplata muncii pentru învățământul primar de clasa I.«

Dacă Maiestatea Voastră aprobă această propunere, o rog să semneze alăturatul proiect de decret.

Răvașul școlăii.

Posturi învățătoarești. Este scris concurs pentru postul învățătoarese dela școala mixtă (cl. I.) din *Toracul-mic*.

Emolumentele sânt: a) în bani gata 220 fl. v. a.; b) pentru încălzământ de unde se va încălzi și școala 48 fl. v. a.; c) pentru un juger de pământ 32 fl.; d) 20 chible grâu; e) 40 fl. pentru cuartir, până-ce comuna bisericăască îl va face în natură; f) 15 fl. pentru conferențele inv. dacă va participa; g) o grădină extravilană de 400□; h) altă grădină intravilană de 120□, care numai până atunci o va folosi alesul inv., până-când se va edifica școala nouă proiectată.

Petițiile au să se înainteze dlui protopresbiter Paul Miulescu, în N.-Komlos. Învățătorul ales are să îndeplinească și funcția de cantor.

Se observă, că acela dintre candidați care va dovedi aptitudinea întru a instrua și conduce corul vocal în quartet existent va primi din lada s-tei biserici o remunerațiune anuală de 30 fl. v. a. și din toate venitele corului jumătate.

— Este scris concurs pentru postul preoțesc, îmbinat cu cel învățătoarese din comuna *Soroșag*, protopresb. Radnei. Termin 30 de zile.

Emolumentele preoțești sânt: 1. 60 jugere pe deal și 4 jug. cu grădină cu tot la vale. 2. Birul dela 80 numere de case câte 2 măsuri de cucuruz nedespoiat. 3. Stolele usuate. 4. Cortel în casa bisericeii unde e și sala de învățământ.

Emolumentele învățătoarești sânt; 1. În bani gata 150 fl. 2. 30 jug. pe deal și lemne de foc din pădurea comunală.

Alesul preot-învățător va avè să dea din venitul seu 100 fl. veteranului preot Vichentie Popescu, până va fi în viață.

Cărți de religieune pentru școale de *Dr. Petru Barbu*. În editura tipografiei și librăriei diecesane din Caransebeș se află următoarele cărți de religieune:

Religiunea în școala poporală, indegetări metodice. — Prețul 30 cr.

„Cum învățământul religieunii poate se sădească învățăturile sublimе creștine în inimile elevilor din școala poporală în mod mai rodnic, și cum acest obiect în mod corăspunzător poate se îndrepte privirea și inima tinerimei spre aceea, de ce în adevăr are lipsă, voește să desfășure și scrierea amintită mai sus. Autorul ei ocupându-se, după-cum reese din lucrare, pe lângă studiile teologice, și cu principiile pedagogiei moderne, ne presentă o didactică specială a studiului religieunii, care cu drept cuvânt merită atențiunea învățătorilor....“

»Foaia Pedagogică« din Sibiu, an. 1897, nr. 9 și 10.

Istorieare religioase-morale, pentru elevii începători ai școalelor poporale. Prețul 15 cr. (Sub tipar).

Aceste istorioare sânt alese și întocmite amăsurat următoarelor indegetări metodice:

„Învățătorul va începe studiul religieunii cu istorisiri despre lucrări religioase-morale..... Vom propune deci elevilor începători istorioare simple despre facerea de bine, diligență, modestie.... și peste tot despre referenți morale, cari mișcă fantasia copiilor, deșteaptă sentimente nobile, nutresc și întăresc judecata lor morală. Le istorisim apoi întâmplări și lucrări religioase-morale, al căror obiect să-i facă cunoscute

cu ființa și însușirile lui Dumnezeu, apoi cu omul și în fine cu raportul dintre Dumnezeu și om.

Dar' fiindcă în linia primă copiii nostri au să fie creștini, din istorioarele, ce se propun începătorilor, nu pot lipsi momentele mai însemnate din viața lui Isus. Acestea se propun în legătură cu sărbătorile de peste an.“ (Religiunea în școala poporală, pag. 9 și 10.)

Istorieare biblice, pentru școalele poporale, aprobate de Ven. consistorii diecesane gr.-or. române din Arad, Caransebeș și Oradea-mare. Edițiunea II. Prețul 15 cr.

Istorieare bisericesti, pentru școalele poporale, aprobate de ven. consistorii archidiecesane gr.-or. române din Arad, Caransebeș și Oradea-mare. Ediția II. Prețul 15 cr.

Catechismul, pentru școalele poporale, aprobat de Ven. consistorii diecesane gr.-or. române din Arad, Caransebeș și Oradea-mare. Edițiunea II. Prețul 20 cr.

„Istoriearele biblice“ și „Istoriearele bisericesti“ sânt peste tot cu pricepere alese, ear' textul lor e potrivit înțelegerei copiilor. Istoriearele sânt însoțite de câte un citat din sf. scriptură, de câte un adevăr moral, sau de câte un reasumat istoric, menite a forma cuintesența de pus la tractare pe treapta formală a sistemisării. Toate aceste texturi formează împreună materialul din „Religiunea în școala poporală“, pentru a cărui tractare metodică s'au dat îndrumările trebuincioase în „Indegetările metodice“ ale autorului“.

»Foaia Ped.« din Sibiu, an. 1897, nr. 21.

Istoria sfântă a testamentului vechiu, pentru școalele medii. Prețul 40 cr.

Istoria sfântă a testamentului nou, pentru școalele medii. Prețul 40 cr.

Istoria bisericeii creștine, pentru școalele medii. Ediția II. Cu 4 portrete. Prețul 50 cr.

„...Recomandăm cu căldură aceste cărți învățătorilor și caticeților nostri, fiind toate trei manuale de școală lucrute cu multă pricepere de cauză, și corăspunzând tuturor recerințelor pedagogice“.

»Biserica și Școala« din Arad, an. XXII., nrul 35.

»Foaia școlastică«. A apărut noua foaie pedagogică, organ al Reuniunii învățătorilor gr.-cat. din archidiecesă, redactată de un comitet, având de redactor responsabil pe dl *Ioan F. Negruțiu*. Foaia va apăre de două-ori pe lună și costă pe an 3 fl. Nrul prim să presintă bine.

Cuprinsul: Cătră cetitori. — Însuflețirea învățătorului, de P. Ungureanu. — Cele 10 porunci ale învățătorului român, de N. Pop. — De-ale Reuniunii (Știri). — Bibliografie etc.

»Foaia Pedagogică«. A apărut nr. 3 al acestei foi școlare, cu următorul cuprins: Examenle școlare, de Dr. I. Stroia (Urmare). — Modele de lecțiuni: Mama și fetița, poveste de Elena D. O. Sevastos, de Dr. P. Șpan (Urmare). — Din literatura școlară. — Informațiuni: O părere a învățătorilor. Știri școlare din Seliște. Concurs literar. — Felurimi. — Corespondență.

CRONICĂ.

Să cetim! Din *Giulița* ni-se scrie următorul lucru vrednic de laudă și de urmat: Dl părinte al nostru *Iosif Popoviciu* în înțelegere cu dl învățător *Simion Neamțu* și cu comitetul parochial, în ziua de 29 Ianuarie au făcut începutul întemeierii întrunirii de cetire, în scopul de a lăți plăcerea la cetitul cărților și a foilor și așa a lumina pe locuitorii din comuna noastră *Giulița*. Prin aceasta poporul s'a însuflețit și cu mare dor așteptăm întărirea statutelor întrunirii de cetire din partea onor. foruri bisericesti și politice.

Gligor Vugu,

I-a ședință literară, — în anul acesta, — a »Reuniunii sodalilor români« s'a ținut Joi seara. Am zis în rîndul trecut, că ședințele aceste literare din ce în ce tot mai tare atrag membri Reuniunii la ele, și eată s'a dovedit că așa e, căci la orele 8 sala ședințelor era tixită de ascultători meseriași, măiestri, sodali și un număr frumos de dame și d-șoare coriste ale Reuniunii. Dl președinte *V. Tordășianu* deschizând ședința aduce la cunoștință, că membrul fost însărcinat a prelege din breasla meseriei lui (pare-mi-se a pielăritului), din cauze neprevăzute lipsește, deci provoacă pe dl *Vasile Arsenie*, sodal curelar, a se produce cu ceea-ce s'a preparat pentru astăzi. Dl *Arsenie* a cetit bine și pe urmă a explicat și mai bine piesa: »Mesteșugul plug de aur«, o istorie adevărată din viața meseriașilor, pentru care a fost remunerat cu aplause. D-șoara *Elena Mohan*, una dintre coristele Reuniunii, a declamat poesia »Teodor și Măriuța« de Alexandri. D-șoara Mohan a dovedit, că dacă s'ar ocupa mai mult cu de aceste, cu altă ocaziune ar putè declama și mai bine, și în speranța aceea a fost aplaudată. A mai cetit dl *Ioan Ișan*, foarte bine și corect încă o bucată din viața meseriașilor, după care a urmat din trecut cunoscutul declamator umoristic, dnul *George Mușiu*, culegător-tipograf, care a ținut pe ascultători în adevărată voe bună, declamând anecdota »Țăranul și vaca«, de S. Silca. Dl *Mușiu* ne-a dovedit a doua-oară că e un bun declamator, și sperăm că și altă-dată ne va delecta. — Cu aceste fiind programul gata, dl președinte mulțumește celor prezenți pentru participare și încheie ședința la orele 10 seara. —

Din *Sasca-montană* (comună în Bănat) ear' primim o scrisore mai lungă, prin care un Român cu frică lui D-zeu ne spune starea tristă în care a ajuns biserică de acolo, de când au de preot pe dl *Ioan Murgu* din Petrovoselo. Comuna bisericăască e datoare acum cu multe sute de florini, ear' zidirea bisericeii e în o stare rea, căci preotul și epitropia nu să îngrijesc de ținerea în bună rînduială a lăcașului lui Dumnezeu. Inima ni-se umple de amar când trebuie să vestim și astfel de lucruri slabe, asupra căror atragem atențiunea celor mai mari, chemați a face rînduială.

Ear' o bancă ungurească — pe dric. Numai zilele trecute a venit știrea, că banca ungurească din *Kis-Czell* a ajuns la picare și acum se scrie că banca din *Kis-Pest* a falimentat. Conform raportului direcțiunei suma neacoperită și care lipsește se urcă la 535.000 florini. Deponenții băncei aleargă acum la bancă să-și ridice banii, cu toate-că membrii direcțiunei și ai comitetului de supraveghere tot oameni bogați fiind îi asigură că din averile lor private vor acoperi suma întreagă.

Cum se însuflețesc Ungurii — la un tîrg de vite, ni-o spune ziarul lor *Székelyföld*. Comuna *Zágon* a primit concesiune pentru tîrg săptămînal de vite. Bucuria Ungurilor a fost mare pentru această concesiune. Eată ce scrie între altele *Sz-d*: »Cetățeni, femei și tineri, porci, boi și cai în număr mare au tăbărit la locul tîrgului. Des de dimineață, la 10 ore o mișcare mare s'a pornit înaintea școlii elementare de stat, căci aici se așezase muzica plugarilor și corul celor din *Zágon*, care în corpore, între sunetele muzicii întră triumfal în tîrgul de vite, ducînd cu sine întreg publicul din piață. Ajungînd la fața locului corul din *Zágon* a întonat *Marseillaise*. Fermecător răsuna în aerul curat de iarnă, când bravul cor a cântat în »Despărțimentul porcilor străini«:

»Sus patrioți, sculați cetățeni,
Aici e dimineața triumfală...»

Câte un porc, cal ori vită cornută îndigenă ori străină cu răcnet de bucurie a acompaniat pe patrioții răpiți de bucurie...

Așa spune foaia ungurească din vorbă în vorbă și noi o credem pe cuvînt.

De vînzare. Dl învățător *Alexandru Jarda*, din *Maier* (p. u. O-Rodna) face cunoscut, că are de vîndut *Foaia Poporului* din anii 1894, 1895, 1896 și jumătate din anul 1897, în stare bună și complectă. Cei-ce doresc să o cumpere, să se adreseze la dînsul.

Necrolog. Primim următorul anunț funebral: Subscrișii în numele lor și a consăngenilor cu inima înfrîntă de durere anunță moartea iubitei lor soție, mamă, soră și afină: *Ana Bozintan m. Christian*, întemplată după un morb îndelungat, provăzută cu sf. sacramente a muribunzilor, — în 9 Februarie, la 2 ore dimineață, în anul 68 al vieții, 51 a căsătoriei sale. În mormîntarea s'a făcut în Poceiu, la 11 Februarie, 2 ore p. m. Fie-i țărîna ușoară și memoria binecuvîntată. Ioan Christian, paroh gr-cat. de Poceiu și protopop de Leta-mare, ca soț; Elisabeta, Vasiliu, Jeanette cu soțul Teodor, Stanca, Iuliana cu soțul Victor Szeremi, ea fii și fiice; Iosif Bozintan, Magdalena Bozintan, vîd. Boroș cu fiii și fiicele ei, Elisabeta Bozintan cu soțul: Petru Mihut A. D. on. ca frate, surori, și afin. Sabina, Tudor și Elena, ca nepoți.

Logodne. Ni-se vestesc următoarele logodne:

— Dl *Ilie Bunea*, învățător în Calbor, s'a logodit cu d-șoara *Susana Armenciu*, din Nocriehiu.

— Dl *Octavian Manu*, învățător în Fărăgău s'a logodit cu d-șoara *Sofia Covaciu* din Mîlășel.

Învățător unguresc — boacter de noapte. Representanța comunei *Nyiri* din com. Abauj nu recunoaște privilegiul nici pentru popa, decum pentru învățător. A hotărît în o ședință că toți locuitorii au să fie păzitori de noapte — pe rîndul casei. Când a venit rîndul la popa și la învățătorul, acestia au început să protesteze — dar' înzădar, căci brava reprezentanță a zis că așa e legea din comună — toți trebuie să se supună. Preotul dacă a văzut că nu-i încînto 'și-a plătit un »substitut«, dar' învățătorul, sărac fiind, a trebuit să iee bățul de stejar și să se plimbe toată noaptea prin comună. Atîta cinste luminătorilor poporului numai Ungurii știu să dea.

Grația regelui. *Umberto* al Italiei, după-cum vestesc ziarele italiene, ca să lege o dulce amintire de congresul ziaristilor, ce se va ține anul acesta în Roma, va ierta pe toți ziaristii condamnați în procese de presă.

Români în Congo. Cetim în *Tim-pul* din București: Acum câteva săptămîni au sosit mai multe scrisori dela un Român, fost oficer în armata noastră, ear' acum în serviciul statului liber

Congo (belgian) în centrul Africeii.

Mare a fost mirarea celor cari au aflat, că un Român s'a dus tocmai pe acolo, precum mult s'a mirat și alții despre tînerul Bucur Pop, care servește în armata franceză și a luat parte la campania din Madagascar.

Acum ne vine însă o altă veste; dl Ludovic Daus, tînerul poet destul de cunoscut în capitală, a fost angajat ca magistrat de către societatea pentru civilizarea Congului belgian. Dl Daus va ave un salariu de 8400 lei pe an și e angajat pe termen de trei ani. Afară de asta d-sa va ave casă și masă în localitatea, unde va fi trimis. La expirarea termenului de trei ani, i-se va acorda un concediu de 6 luni, după care de va voi se va angaja de nou.

Împreună cu dl Daus s'au mai angajat încă doi Români, al căror nume nu-l cunoaștem încă.

Plecarea va fi în luna Aprilie mai întăiu la Bruxella și de acolo în statul Congo.

Transportul e pe seama companiei belgiene.

Plecarea în Aprilie e socotită inadins, pentru-că atunci începe în Congo sezonul mai rece și europenii se pot mai lesne obicinui cu clima de acolo, pentru-ca apoi să devină mai rezistenți la căldurile mari de vară.

Numele de Român începe dar' se străbătă până în regiunile cele mai sălbatice ale lumii.

Răpirea fetelor. În Bacica și acum se susține datina veche, ca fetele să fie furate. Nu se fură doar' pentru-că părinții nu ar da-o, — căci azi numai în romane de castel mai există părinți de aceia, care nu se învoesc la căsătoria fiicelor lor, — fără numai din motivul simplu, că așa pretinde virtutea din Bacica. În satul *Török-Becse* s'a întemplat, că Danița Gavrită a fost pețită de tînerul din Ada, Sava Matity. S'au logodit și au fixat apoi ziua cununiei — dar' înzădar, Sava anume aparținînd clasei progresiste n'a voit să-i fure mireasa, care crezînd că Sava al ei vrea să o iee numai din interes, s'a pus pe gînduri și pe supărare. În ziua cununiei Sava s'a dus cu alaiu la casa miresei, — dar' Danița era atunci departe — cu un alt pețitor, care credincios datinei din bătrîni a furat-o frumusețel. Mirele tradat în amorul lui nemărginit 'și-a schimbat fața dragostei și fără a sta mult pe gînduri a furat și el pe sora miresei sale — pe și mai frumoasă Milită. Învățătura ce o putem scoate de aici e de aur. Îndrăgostiții tradați, în locul pistolului, otrăvei și vitriolului să răpească pe sora necredincioasei, eventual în lipsa aceleia pe matusica ei — dar' mai în sus să nu meargă, căci e periculos...

Curcubeu iarna. Din *Aciliu* (lângă Sibiu) ni-se scrie, că fiind vremea caldă în 4 Febr. c. înainte de prînz a fost o ploaie caldă și s'a ivit pe cer un frumos *curcubeu*. Rara priveliște în timp de iarnă a ținut mai mult de o oră.

Găini cari adună aur. Un amic agricultor din apropiere de Butte City J, Mac Conville, tăind o găină într'o zi, a rămas uimit găsind în mațele ei o bucată de aur. El a tăiat atunci și celelalte găini pe cari le mai avea și a găsit în fiecare câte o bucată mai mare sau mai mică de aur. Pentru tot aurul acesta, strîns de găini de pe câmpiile aurifere din împrejurimi, Conville a luat 387 dolari. El a cumpărat alte găini, pe cari le ține numai ca să adune aur și speră, că în chipul acestasă devină cîrînd milionar.

Copii fără Dumnezeu. În satul unguresc *Szász-Csavás* s'a întemplat o mare fărădelege. Un Ungur bătrîn a avut o fată, pe care a măritat-o aceea în casă. Toată averea a întabulat-o bătrînul pe fată, dar' cu legămîntul că până-cînd trăește, el și cu baba lui să tragă folosul averei. Părechea cea tîneră a așteptat câțiva ani, dar' bătrînii nu mai mureau. Ce s'au socotit — se omoare ei pe părinții lor. Așa au și făcut. În săptămîna trecută, cînd bătrînul a eșit seara afară s'au dus după el și cu o sîcure l-au tocat în cap tocmai cînd bătrînul se afla în șură. Baba lui l-a tot așteptat în casă, dar' vîzînd că nu mai vine a eșit și ea afară. Și pe ea au prins-o și au sugrumat-o apoi au adus-o în casă și au spînzurat-o de grindă, ca la o întrebare tîlharilor de copii să spună că bătrîna a eșit afară și vîzînd că bătrînul, căzînd din pod a murit, de supărare a venit și s'a spînzurat. Dumnezeu însă n'a lăsat să rămîna nepedepsiți, căci gendarmii atît i-au întors pînă au spus, și acum zac în temniță copii cei fără Dumnezeu.

Loc deschis.*)

Comitetul comunal din Cunța a adus ca și în anul trecut o hotărîre, ca în favoral școlii gr-or. să se facă și în acest an petrecere, ceea-ce s'a și ținut a doua zi de Crăciun. Subscrișii aducem la cunoștința publică rezultatul și chitarea banilor intrați. Anume, venitul curat este de 46 fl. 50 cr., cari s'au și depus la banca noastră din Miercurea spre fructificare pentru fondul școlii.

Pe lângă aceea, că membrii comitetului comunal deși nu sînt oameni cu carte, ba unii abia știu scrie numele, totuși au arătat că se interesează de școală, pentru care pe astă cale le aducem mulțumita noastră. Suprasolviri au făcut următorii domni din Cunța: Pinnes, șef de gară 1 fl.; Székely, șef la drumul ferat 1 fl.; Buda, notar 1 fl. 50 cr.; Oprean, preot emerit 1 fl. 50 cr.; Oancea, învățător 1 fl.; Bobeș primar 1 fl.; Oltean, grădinar 1 fl.; Szakács, cantoner 50 cr.; Manciu, Mag, cantoneri câte 50 cr.; Cadar, 50 cr.; Drașov, Lénár, sergent de gendarmi 1 fl.; Domokos, Lukács, gend. câte 50 cr.; Fluerașiu, 1 fl.; Geréb László, Bányai, administratorii contelui Teleky câte 50 cr.; Cotirlea, Borra, Jinar Drașovean câte 50 cr.; Boz, Cunert, not. 2 fl. 50 cr.; Spring: Bărbat, inv. 1 fl.; Grozav 50 cr. Apoldulmare: Albu, învățător, Lazar, câte 50 cr.

Cunța, Ianuarie 1899.

Ioan Oancea, învățător. **Ioan Oprean,** preot emerit.

Stefan Bobeș, primar.

*) Pentru cele cuprinse în această rubrică redacția nu primește răspunderea.

POSTA REDACȚIEI.

N. S. în Bal. Foaia nu s'a trimis din cauza ce o amintesti. Pe credit la nimeni nu se mai dă. Trimite deci 1 fl. și o vei primi.

Abonentului nr. 3328. Întemplantarea scrisă în versuri noi vom face-o în prosă la cronică; răspunsul în nrul viitor.

P. B. în Caransebeș. Mulțumitele noastre. Anunțul îl dăm azi. Cliseul s'a retrimis.

S. C. în D. Pentru publicarea de poezii etc. nu se plătește nimic, dar' a d-tale e slabă, nu se poate publica.

A. H. în Lepindea. Luați bani dela banca cea mai apropiată românească. Acolo vă vor spune ce aveți de făcut; mergeți și întrebați.

D. M. în Agârbicium. Noi trimitem foaia regulat, ca la toți, Vineria, deci numai posta poate fi de vină. Știrea se va publica.

Mai multe de publicat în nrul viitor, neavînd loc în acesta.

Pentru redacție și editură responsabil: **Andrieu Baltes**
Proprietar: Pentru „Tipografia” societate pe

acțiuni: **V. H. Dressnandt.**

Călimdarul săptămânei.

Zilele	Călimdarul vechiu	Călimd. nou	Soarele	
	Dum. 7 d. R. a Vam. și Paris. gl. 4 sft. 4.	rés.	ap.	
Dum.	7 Păr. Partenie	19 Susana	6 52	5 8
Luni	8 M. Mc. Teodor Strat.	20 Eluciere	6 50	5 10
Marti	9 Mc. Nicifor	21 Eleutera	6 48	5 12
Merc.	10 S. M. M. Haralampie	22 Petru C.	6 46	5 14
Joi	11 S. M. Me Vlasie	23 Seren	6 45	5 15
Vineri	12 Păr. Meletie Epc.	24 Matias Ap.	6 44	5 16
Sâmb.	13 Păr. Martinian	25 Quatember	6 42	5 18

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechin.

Duminică, 7 Februarie: Guraslău, Răghinul-săseșc.

Luni, 8 Februarie: Alțina, Ciuc-Cartfalău, Păpăuș, Teiuș.

Mercuri, 10 Februarie: Chendu-mic, Dej, Odorheiul-săcuș (3 zile premergătoare tirg de vite), Zlatna.

Joi, 11 Februarie: Mediaș.

Vineri, 12 Februarie: Borșa, Crispatac, Cristurul-săcuș, Gyergyó-Alfalu, Mercurea, Sânmărtin, Sec, Săreda-Murășului.

Sâmbătă, 13 Februarie: Rodna veche

Două cărți folositoare

pentru țeranul român

au apărut tocmai și se află de vânzare în librăria „Tipografia“, societate pe acțiuni, Sibiu, strada Poplăcii 15:

INDREPTAR PRACTIC

IN

ECONOMIA RURALĂ

compus de

cel 12 preoți internitați în Cluj.

Prețul 1 fl. v. a.

COMASĂRILE

de

Elia Dopp.

Prețul 40 cr. v. a.

➡ Pentru porto postal câte 5 cr. mai mult.

La librăria „Tipografie“, soc. pe acțiuni în Sibiu se vând:

Operele preotului Kneipp:

Sfaturi

asupra

sănătății copiilor sau îngrijirile

ce trebuie date copiilor bolnavi și sănătoși.

➡ Prețul 1 fl. v. a. ➡

Precum și

CURA DE APĂ.

Cum trebuie să trăiți.

Testamentul meu și Conferențe publice.

➡ Prețul 1 fl. 50 cr. ➡

Doi mari Metropoliți ai Românilor

Andreiu bar. de Șaguna

și

Alexandru Sterca Șuluțiu.

— Portrete frumoase. —

Lucrate la Viena, în fototipie, fiecare separat, pe hârtie fină de carton; sunt foarte potrivite tablouri în casa fiecărui Român.

Prețul unui exemplar 25 cr.

Librăria „Tipografie“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

„BRĂDEȚUL“,
institut de credit și economii societate pe acții în Orlat.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Brădețul“, societate pe acții, se invită conform §. 19 din statutele societății la a

V-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Orlat, la 21 Martie n. a. c. la 9^{1/2}, ore a. m. în edificiul școlii, pe lângă următorul

PROGRAM:

1. Raportul direcțiunii despre rezultatul anului de gestiune 1898 și propunerile acesteia.
2. Raportul comitetului de supraveghere și propunerile acestuia.
3. Decisiune asupra compturilor anuale și asupra împărțirii profitului curat.
4. Fixarea marcelor de prezență pe viitor.
5. Exmiterea alor 2 acționari pentru verificarea procesului verbal al acestei adunări generale.
6. Eventuale propuneri în marginile statutelor.

Domnii acționari, cari în sensul §§-lor 20 și 21 din statutele societății, doresc a participa la adunare în persoană ori prin plenipotențiați, sunt poftiți a-și depune acțiunile și eventualele documente de plenipotență la cassa institutului, cel mult până la 21 Martie n. a. c. la 9 ore înainte de amezii.

Orlat, 9 Februarie 1899.

Direcțiunea.

[10] 1-1

Încheierea socotelilor pe anul 1898.
Contul bilanțului pro 1898.

Active.			Pasive.		
	cor.	fil.		cor.	fil.
1 Cassa în numerar	5823	67	1 Capital de acțiuni, 500 acții à 50 cor.	25000	—
2 Împrumuturi pe obligațiuni	173259	24	2 Depuneri spre fructificare 174223.78		
3 Escompt	30110	62	3 Fond de rezervă	6019.30	180248 08
4 Efecte	408	—	4 Creditori	3000	—
5 Spese de fondare	100.—	—	5 Dividendă neridicată	122	—
20% amortisare	100.—	—	6 Interese transitoare	1955	69
6 Mobiliar	387.47	—	7 Profit curat	4660	25
10% amortisare	38.75	—			
7 Anticipațiuni	306	79			
8 Interese restante	4723	98			
	214981	02		214981	02

Contul profitului și perderilor pro 1898.

Eșite.			Întrate.		
	cor.	fil.		cor.	fil.
1 Interese la depuneri	8883	85	1 Interese după împrumuturile date	15856	60
2 Interese de reescompt	358	66	2 Interese de întârziere	352	52
3 Spese de cancelarie	1073.30	—	3 Provisiune	3353	45
Contribuțiune directă, comitatensă și camera	932.50	—	4 Competențe	220	45
Contribuțiune după interesele depunerilor	888.39	—			
4 20% amortisare din spesele de fondare	100.—	—			
10% amortisare din mobiliar	38.75	—			
5 Onorar	2000.—	—			
Marce de prezență	743.—	—			
6 Pretensiune neincasaveră	104	32			
7 Profit curat	4660	24			
	19783	02		19783	02

Orlat, la 31 Decembrie 1898.

Dr. George Prunaș m. p., Ioan Manta m. p., Dion. P. Decei m. p.,
 president. membru în direcț. secretar-controlor.
Dionisie Aaron m. p., Lud. Pesamosca m. p., Valeriu Popoviciu m. p.,
 membru în direcțiune. comptabil. membru în direcțiune.
Ioan Popescu m. p., Alexandru Dregan m. p.
 membru în direcț. casar.

Subsemnatul comitet de supraveghere am examinat bilanțul present, precum și contul profitului și al perderilor și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele principale și auxiliare.

Orlat, la 9 Februarie 1899.

Dr. Ioan Stroia m. p., Ioan Ivan m. p., Valeriu Arseniu m. p.,
 președintele comitetului de supraveghere. membru în comit. de suprav. membru în comitetul de supraveghere.

Raportul comitetului către adunarea generală.

Examinand registrele, contul bilanțului, profitului și perderilor, controlând și administrarea în decursul anului 1898 și aflându-le în deplină ordine, propunem on. adunării generale a da direcțiunii și comitetului de supraveghere absolutul.

Orlat, la 9 Februarie 1899.

Comitetul de supraveghere:

Dr. Stroia m. p. I. Ivan m. p. V. Arseniu m. p.

A apărut la

„Tipografia“, soc. pe acțiuni în Sibiu.

Cartea Stuparilor săteni

de
Romul Simu, învățător.

Cu mai multe ilustrațiuni în text.

Editura și proprietatea
„Revoluției rom. de agricultură din comitatul Sibului“

Prețul 35 cr. plus portul postal.

Reuniunea agricolă prin edarea acestei cărți folositoare a umplut un gol adânc simțit în literatura stuparilor. Broșura este scrisă pe un frunț învățător, stupar priceput. Ea tratează pe scurt tot de ce are trebuință un stupar. Se recomandă cu deosebire ca premii pentru școlile noastre de tot soiul.

Se vinde la

„Tipografia“,
societate pe acțiuni în Sibiu.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Poesiile

mult iubitului și originalului poet

George Coșbuc,

se află de vânzare la „Tipografia“, pe lângă
prețurile originale și anume:„Balade și Idile“ (editura Librăriei Socec
& Comp., 1893) fl. 1.50.„Fire de tort“, versuri (ca continuare la „Ba-
lade și Idile“), editura Librăriei C. Sfetea,
1896 fl. 1.25.La comanda, care sunt a se adresa „Ti-
pografia“, soc. pe acțiuni în Sibiu, este de
a se adăuga pe lângă prețul vol. și 5 cr.
porto pentru 1 volum.

„CONCORDIA“

societate comercială pe acții, Sibiu.

Filială în Făgăraș en gros și detail.

Depozite en gros Căneni (România) și Alba-Iulia.

Branșa de coloniale.

Zăhar, cafele fine, delicatose de saison și brânzături de tot felul, chocoladă și cacao, ciaiuri (thea) veritabile și bisquits fini, precum și pesmeți, romuri veritabile de Jamaica și Cuba cognacuri adevărate franțuzești și indigene.

Mare deposit de vinuri naturale indigene dela 40 cr. litrul în sus.

Vinuri veritabile de Bordeaux, Malaga, Madeira, Oporto și Xeres, champagne franțuzească adevărată precum și indigeană. Liqueruri străine și din țeară. Țuică bătrână, sligoviță, teșcovină și rachiu de trebere.

Mare deposit de făină de Bănat excelentă.

Deposit bine asortat de ape minerale.

Icre moi și proaspete. Icre roșii. Rahat de „Bellavista“. Halva. Luminări de ciară, stearină, parafină și de sêu. Singurul deposit al fabricii de luminări de stearină Moessner & Mersing din Galați (România).

Branșa de textil și manufactură.

Mare deposit și bine asortat în țesături de in și bumbac, pichet, barchent (de vară și de iarnă).

Garnituri de masă, serviete și prosoape.

Basmale veritabile de Irlanda. — Șifon, Oxford, Creton, Pânzături.

Bumbacuri de împletit, croșetat și brodat.

Lână răsucită și bircă.

Mătăsuri de cusut și brodat în colori veritabile dela Dollfus-Mieg & Co. Mülhausen i/E., cea mai renumită din lume.

Cămeși pentru bărbați și pentru turiști. Gulere, mangete și cravate.

Mare sortiment de ciorapi pentru bărbați, dame și copii.

Prețuri-curente la cerere gratis și franco.

[2351] 9—

Fabrică de casse.

Subscrierul îmi iau voie a face atent p. t. pu-
blicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoească a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe din-afară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în co-merciu, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e pan-terate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserici și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumină Atycelen.

Gustav Moess,
fabrică de casse în Sibiu,
strada Poplăcii-mare Nr. 8.

[8] 2—